tenebroſas purgatorij vincit ho
lofernem .i. dyabolum qui animã
multum vexat in purgatorio: do
nec ipſa ſatiſfaciat ibi ꝓ omnibus
peccatis ſuis: tunc aĩa purgata: ⁊
victo holoferne .i. dyabolo põt dñ
dicere ad angelos Aperite nobis
portas regni celeſtis. q̄r nobiſcũ
deus. Vicimus enĩ holofernem ⁊
omnes penas mundi ⁊ purgato
rij. ⁊ ſic ibit ꝑ primã portam. Se
cunda porta ē virgo glo̾ioſa: quã
videt velut reginã celorũ ⁊ dñam
angelorꝫ que ē porta miſericordie
ꝑ quam pctõres pñt intrare. Vñ
de ea canit eccl̃ia. Tu regis alti ia
nua ⁊ porta lucis fulgida. tu v̾go
maria. Tercia porta ē altiſſima
deitatis apparentia: ⁊ claritatis re
fulgentia q̄ aperit̾ qñ homo clari
ficatus deum videbit facie ad faci
em. De iſta porta dicit̾ in pſ̃. Hec
porta dñi iuſti intrabunt ꝑ eam.
Per hanc igit̾ portam ſi quis in
troierit ſaluabit̾ ⁊ paſcua inueni
et .i. dilectionẽ in diuina facie. Er
go ad thema. Ego ſũ oſtiũ: ꝑ me
ſi quis introierit ſaluabit̾. Quod
nobis ↄcedat pr̃. filius ⁊c̃.

De ſancta trinitate.

Sermo .xl.

O Altitudo diuitiarꝫ ſapien
tie ⁊ ſcientie dei q̄ȝ incom
ꝓhenſibilia ſunt iudicia
eius: ⁊ inueſtigabiles vie eiꝰ. Ad
toma. Quia ariſtotiles ait Omnes
hoĩes naturaliter ſcire deſiderant
multarꝫ rerum differentias. tamẽ
alique res ſunt que nullus homi
num plene inueſtigare valeat: vi
delicet trium pſonarum vnitas ⁊
tamen trinitas Nam multi volue
runt ſcire ad plenum ⁊ aſcẽderũt
altos mõtes ⁊ deſcenderũt valles
Et quanto ꝓfundius inueſtiga
bant. ⁊ q̃nto altius cogitabant:
tanto minꝰ ſcire ad pfectam noti
ciam poterant. Ideo ait dauid in
pſ̃. Defecerunt ſcrutantes ſcruti
nio. Accedet homo ad cor altũ: vꝫ
cogitando: ⁊ exaltabit̾ deus in cõ
templando. Debemus tñ laudare
tria opera trium pſonarꝫ que vi
demꝰ manifeſte Primo opus pa
tris qui creauit celum ⁊ terram.
Vnde ait auguſ. Si talem creato
rem viderem qui talem terram ⁊
tale celum poſſet creare vellem di
cere q̄ eſſet pater Secundo opus fi
lij ſui redemptoris q̄ nos redemit
ſuo precioſo ſãguine vt teſtimo
nium nobis phibent q̄ viderũt ⁊
audierũt. Tercio opus ſpiritus
ſancti ſue illuiãtionis qui illuiat
corda ſanctorum ꝓphetarum ⁊ a
poſtolorũ: vt patet manifeſte in
ſignis ⁊ miraculis. Sed quõ hij
tres vnum ſunt ⁊ tamen tres ſunt.
hoc nullus pfecte ſcire poteſt. q̃a
nimis profunde facte ſunt cogita
tiones eius. Vir inſipiens nõ in
telliget hec. nec ſapiens huiꝰ mun
di. Sed poſt hãc vitam videbimꝰ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

eum facie ad faciē. ¶ Ideo ait pau
lus apoſtolus in themate. O alti
tudo diuitiaꝝ ⁊c̄. Nō ꝙ quatuor
ſunt inueſtigāda de trinitate Pri
mo quō ſit in veteri teſtamēto de
clarata. ſecundo quō ſit in nouo
teſtamento vel lege demōſtrata.
tercio quō ſit in naturis rerū ma
nifeſtata. quarto quō ſignis mi
raculoꝝ ſit ꝯfirmata ¶ Primo di
co ꝙ btā trinitas pt a nobꝫ inueſ
tigari quō ſit in veteri teſtamēto
declarata. ⁊ hoc quadruplici rōe
Nā primū teſtimoniū fuit yſay
as q̇ vidit dn̄m ſedentē ſup ſoliū
excelſū ⁊ eleuatū: quem adorauit
oīs terra. Et duo angeli ſtabant
ex vtraqꝫ pte ⁊ clamabant. Scūs
ſanctus ſcūs dn̄s deus ſabaoth.
⁊ hoc ē teſtimoniū primum. Se
cundū teſtimoniū antique legis
ē abrahe patriarche qui ſtetit in
oſtio tabernaculi: ⁊ vidit tres per
viam. tres vidit ⁊ vnum adorauit
Hec oſ̄ſio fuit ſibi reuelata. Nā
vidit tres pſonas: ⁊ tamen niſi
vnam pſonam adorauit ⁊ petiuit
⁊ exaudita ē oratio eius quaſi di
ceret. Tres ſunt pſone in diuinis
ſed tamen vnus ē adorandus. Et
ꝗuis diſtincta ſunt opera tamen
ē vnus deus. Tercium teſtimo
nium antique legis ē dauid pro
phete in pſalmo dicentis. Bene
dicat nos deus deus noſter. bene
dicat nos deus: et metuant eum
omnes fines terre. In illa aucto
ritate manifeſte oſ̄dit trinitatē

pſonarum: ⁊ vnitatem earū. Vn
de ait. Benedicat nos deus pater
nr̄. benedicat nos deus filius. be
nedicat nos deus ſpiritus ſcūs. Ec
ce manifeſte ponit pſonas. ſed v
nitatem apte exprimit in vltimo
vbi dicit. Et metuant eum oēs
fines terre. Quartū antique legis
ē ipſius ſapientis: qui dicit. Sol
tripliciter exurit montes. p mon
tes intelligunt chori angeloꝝ. vt
ait in pſalmo Montes in circuitu
eius. Nam pater ſua claritate dei
tatis exurit mōtes angeloꝝ igne
diuine claritatis Filiꝰ exurit mon
tes .i. ꝯtemplatiuos radio ꝯtem
plationis Spiritus ſcūs ꝯburit
montes: ⁊ exurit mentes ſancto
rum doctoꝝ eos in ſapientia ſua
illuſtrando. Et ſic quadruplex teſ
timoniū hēmus de trinitate antiq̄
legis ꝗmuis inueſtigabiles ſunt
vie eius. ¶ Secundo btā trinitas
a nobis pt inueſtigari quō ſit in
noua lege demrāta. ⁊ hoc ſimplici
ter quadruplici ratione. Primū
teſtimonium trinitatis noue leg̃
ē xp̄i domini dicentis. Marci vlti
mo dixit dominus ad diſcipulos
quādo celos voluit aſcendere. Ite
in orbem vniuerſum: ⁊ predicate
euangelium omni creature .i. om
ni homini. baptiſantes eos in no
mine patris ⁊ filij ⁊ ſpūs ſcti.
vbi manifeſte exprimit trinitatē
Et dicit beatus philippus ad ihe
ſum Domine oſ̄de nobis patrem
⁊ ſufficit nobis. Reſpondit dn̄s.

Philippe. ego ⁊ pater vnū ſum⁹
Qui videt me: videt ⁊ patrem me
um: ⁊ ſpiritum ſanctum mittam
vobis a patre ⁊ filio ꝓcedentē. Se
cundum teſtimoniū ē iohannis
euangeliſte. Vnde dicit in apoca
li. Vidi ante thronū quatuor aīa
lia ⁊ in circuitu throni angeli die
ac nocte cantabāt. Scūs. ſanct⁹.
ſcūs domin⁹ deus oīps qui eſt. qui
erat: ⁊ qui venturus eſt Sanctus
pater oīps q̄ erat ab eterno. ſan
ctus filius dn̄s qui venturus ē iu
dicare viuos ⁊ mortuos. ⁊ ſpirit⁹
ſanctus qui ē illuminator. ꝯſola
tor. viuificator. ⁊ inflāmator cor
dis hoīs in omni tp̄e bono. Ter
cium teſtimonium ē Pauli apl̄i
dicentis Ex ipſo ⁊ ꝑ ipſum ⁊ in ip
ſo ſunt oīa. Ex ipſo tanq̄ a patre
creaturaꝝ oīm creatore. ꝑ ipſum
tanq̄ ꝑ filium redēptorem. in ipō
tanq̄ in ſpiritu ſancto ſunt oīa di
ſtincta ordinata illuſata ⁊ creata
ꝑ patrem: ⁊ illuminata ꝑ ſpiritū
ſanctū. ⁊ redempta ꝑ filiū. Quar
tum teſtimoniū ē de canonica vel
epl̄a iohāīs qui dicit. Tres ſūt
qui teſtimoniū dāt in celo. pater
verbum. ⁊ ſpiritusſanctus. ⁊ hij
tres vnum ſunt. In hijs verbis
deſcribiť diuinaꝝ pſonaꝝ diſtin
ctio. ⁊ hoc ibi. Tres ſunt qui teſti
moniū dant in celo. Secundo pſo
narum vnitas. ⁊ hoc ibi. Hij tres
vnum ſūt. In hijs excludiť error
hereticoꝝ quorundā qui dicūt ꝙ
non ſunt tres pſone in diuinis. ſ

pater cum vult ē filius. ⁊ filius
cum vult ē pater. ⁊ ſpiritusſcūs
cum vult ē pater ⁊ filius. Et ideo
dicunt tres ſunt: ⁊ hij tres ſunt v
num. Et ſic patet teſtimoniū qđ
inueſtigari poteſt noue legis.
¶ Tercio beata trinitas poteſt a
nobis inueſtigari vtrum in reb⁹
viſibilibus pōt demōſtrari. Et h⁹
ſimiliter in quatuor. Primo in ſo
le ſplendente. ꝗꝛ ſicut in ſole natu
rali oculus noſter videt tria: vide
licet quantitatem. ſplendorem. ⁊
ignem Ita in trib⁹ pſonis tn̄ vna
pſona ē in eſſentia. Rotunditas
qn̄titatis ſignificat patrem. ꝗꝛ id
quod ē rotūdum non habet prin
cipium neqꝫ finem. Splendor ſol̄
ſignificat filium ſeu perſonam fi
lij qui ē ſplendor a patre ꝓcedens
ſicut lumen de lumine. Ignis ſol̄
ſignificat ignem ſpiritusſancti qui
miſſus ē aplīs in ſpecie ignis. q̄a
ſicut ignis habet inflammare vt
germinet. ita ignis ſpiritusſancti
Secundo pōt in ſpeculo viſibili de
monſtrari Nam quantumcunqꝫ
ſpeculū magnum fuerit in ſe: tn̄
in eo nō reſplendet niſi vna ima
go: ſed ſi diuidis ſpeculum in tres
ptes: in qualibet pte apparet ea
dem imago. Ita in ſpeculo eterno
ipſius trinitatis videtur imago v
na deitatis: ⁊ tamen ſunt ibi tres
perſone. ⁊ in qualibet perſona re
fulget ſicut in alia. Tercio pōt
oſtendi in fonte fluente. Nam ſi
cut fons fluens emittit riuulum:

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

⁊ de riuulo qui ꝓcedit de fonte fit
ꝯgregatio aquaꝝ qui lauat· mū
dat ⁊ potat· Ita pater ē fons ⁊ ori
go omniū creaturarū· Vnde ps̄·
Sitiuit aīa mea ad deum fontem
viuum: quādo veniam ⁊ apparebo
ante ꝯ̄ē· Sicut de fōte riuulus: ſic
filius a patre· Sicut aq̄ꝝ ꝯgrega
tio ꝓcedit de fonte ⁊ de riuo: ita ꝓ
cedit ab vtriſq ꝑſonis aq̄ ſpūs
ſancti homines lauans· mundās
⁊ creans Vnde dicit ezech· Effun
dam ſup vos aquā mundā ⁊ mū
dabimini ab oībus inq̄namētis
veſtris· ¶ Quarto demrātur beata
trinitas in re viſibili ſicut in vite·
Nam vitis habet frondes· flores ⁊
fructus· Ita aīa humana ad ima
ginem dei creata· ſicut patz in ge
neſi capitulo primo· Faciamus
hominem ad imaginem noſtrā·
Niſi ibi fuiſſet beata trinitas: dix
iſſet vtiq̄· Facio hominem ad ꝯ̄ē
Et ſicut hec tria ſunt in vite· ſ· fro n
des· flores· ⁊ fruct9· Ita habet aīa
memoriā· voluntatē· ⁊ intellectū·
Et ideo ait xpriſtus in euangelio
iohannis· Ego ſū vitis vera ⁊ vos
palmites· q̄ manet in me ⁊ ego in
eo· hic fert fructum multū· Et ſic
patet ꝙ beata trinitas in ꝑſonis·
⁊ vnitas in eſſentia eſt in rebus
viſibilibus demonſtrata ¶ Quar
to ē beata trinitas miraculis con
firmata· Et hoc ſiliter in q̄tuor mi
raculis Primum ē qd narrat qui
dam doctor qui dr eutropius: ꝙ
cū quidam ſacerdos non credens

ſanctam trinitatē eſſe in vnitate
deberet quendam puerꝝ baptiſa
re: ⁊ puertebat illa verba q̄ xp̄s
docuit diſcipulos· Ite in orbē bap
tiſātes eos in nomine patris ⁊ fi
lij ⁊ ſpiritus ſancti· Peruertebat
aūt illa verba ⁊ dixit· Baptiſo te
in nomine patris· ꝑ filium· in ſpi
ritum ſanctū· Et ſtatim aqua di
ſparuit· ⁊ alius preſbiter accedit
credens ⁊ baptiſauit recte· tunc a
qua ibi reuerſa ē· ⁊ corām omni
populo factum ē iſtud miraculū
¶ Secūdum miraculū narrat fri
gobertus Cum quidam ſacerdos
dubitaret ⁊ ſtaret in altari legēs
miſſam de trinitate cogitās ꝙ nō
poſſet eſſe trinitas ꝑſonarum in
vna eſſentia· Et cum ſic ſtabat co
gitando ⁊ dubitādo in memoria:
ſtatim apparuerunt tres lapides
precioſi coram illo in altari· et in
quolibet cornu altaris erat vnus
lapis ex oppoſito· ⁊ in medio ter
cius· Et ſtatim paulatim tranſi
bant in vnum· ſcilicet in medium
⁊ erat vnus lapis precioſus· Et il
le ſtatim poſt miſſam faciēs con
feſſionem retinuit lapidem iſtū
pro magnis reliquijs: ⁊ valuit in
firmis ad medelam· ¶ Tercium
miraculum legimus in ſcolaſtica
hyſtoria· ꝙ in natiuitate xpriſti
tres ſoles orti ſunt in oriente· ac
paulatim redacti ſūt in vnum ſo
lem in ſignum ꝙ ante xpriſti na
tiuitatē non erat niſi noticia vni9
ꝑſone in diuinis: ſcilicet patris·

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Sed mediante xp̄o tres pſone ſile
rant manifeſtande in vna eſſenti
a. ¶ Quartum miraculū fuit beati
aug̃. Nā ipſe voluit ɔponere libꝝ
de trinitate: ⁊ ibat iux̄ mare cogi
tando q̄liter poſſet ponere ꝙ non
erraret ⁊ vidit quendā puerꝝ ſede
re iux̄ mare qui faciebat foueā. ⁊
habuit cocleat aureū volens ma
re exhaurire in illam foueā. Et au
gꝰ mirabatur. d. Quid facis tu.
Reſpondit Volo mare fundere in
hāc foueam. Reſpondit. Hoc eſt
impoſſibile Et ait puer Ita impoſ
ſibile ē te ſcire poſſe fundamenta
liter qd cogitaſti. Sꝫ crede ſimpli
citer: ⁊ fides tua saluū te faciet: ⁊
diſparuit ⁊c.

¶ De venerabili ſacramento

¶ Sermo. xli.

Hic ē panis q̄ de celo deſcē
dit. Joh. vi. Nota qn̄ hō
debet longā viā ambula
re: indiget p via pane. qꝛ dicit in
pſ. Panis cor hoīs ɔfirmat. Et ra
tio ē. qꝛ ſemper agit calor nālis in
humidum. ⁊ iſta ſunt cōtraria. ſ.
ignis ⁊ aqua. Ita ignis naturał
ſemp trahit ad ſe aquā humidi
tatis. hoc ē ſanguinem vt digerat
humidū qd inuenit in hoīe. Et ni
ſi hō reciperet cibū ⁊ potuꝫ: ignis
nālis totum corpꝰ ɔſumeret. Vt
pꝫ. qn̄ aqua funditur ſup calidū
lapidem tunc ignis in lapide ɔſu
mit aquā cito. Ita ſpūaliter oꝫ
animā ambulare pꝰ hanc vitam
ad longā viam: videlicet celeſtis
glorie. Ideo indiget bona refectio
ne anteq̄ exeat. ⁊ illa refectio eſt
verbum dei ⁊ ſacramentū corpis
⁊ ſanguinis xp̄i. qꝛ ſicut corpꝰ vi
uit cibo naturali: ita anima cibo
ſpirituali. Vn̄ ait dn̄s math. iiij
Nō in ſolo pane viuit homo: ſed
etiam a cibo ſpirituali ꝟ ſacramē
tali. Niſi ḡ anima accipiat hunc
panem ſanctum: tunc peccatum
qd facit de die in diē. ſicut ignis
conſumit omnes vires anime. Et
quādo recedit de corpore ⁊ non ac
cipit de iſto pane deficit in via ce
leſtis gaudij. Ideo ait dn̄s in euā
gelio hodierno diſcipulis ſuis: ⁊
turbis iudeoꝝ. Euangelium.

Caro mea quā reliqui vobis in
memoriale mee paſſionis: vere ē
cibus. ⁊ ſanguis quem ɔſecraui
in calice de vino q̄ ſignificat ſangui
nē quē fudi in cruce vere ē potus
Qui ḡ digne manducat carnem
meā ⁊ bibit ſanguinēꝫ meum: in
me manet ⁊ ego in illo. Et tūc ait
diſcipulis in ſpeciali Sicut me mi
ſit pr̄ viuens in deitate: ita ego vi
uo ꝓpter patrem in eadem deitate
Et qui manducat me: viuit ꝓpter
me Hic ē panis qui de celo deſcen
dit. Non ſicut patres veſtri man
ducauerūt mānā in deſerto ⁊ mor
tui ſūt. qꝛ illud māna comedebāt
ꝓpter temporalem eſuriem ideo mor
tui ſunt. Sꝫ q̄ māducat hunc pa
nem quem ego vobis reliqui in

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf